

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 370-1889)

Originalt emne

Skole- og Undervisningsvæsen

Skole- og Undervisningsvæsen/Skole- og Undervisningsvæsen i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 3. oktober 1889](#)
- 2) [Byrådsmødet den 16. januar 1890](#)
- 3) [Byrådsmødet den 27. februar 1890](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 3. oktober 1889 - side 7

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 370-1889)

En fra Skoledirektionen for Aarhus Kjøbstad og Hasle Herred modtagen Kommunikation af en Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsen af 23de f. M., hvori der forlanges Erklæring meddelt om Forholdet imellem Antallet af det fast ansatte Lærerpersonele og Antallet af timelærere og timelærerinder her i Kommunen, besluttede man at tilstille Skolekommissionen til Betænkning.

Uddrag fra byrådsmødet den 16. januar 1890 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 370-1889)

I Anledning af den i Mødet den 3dje Oktober f. A. foreliggende, af Skoledirektionen kommuniserede Skrivelse fra Ministeriet for Kirke og Undervisningsvæsenet af 23de September 1889 angaaende Antallet af de ved Kommunens Skolevæsen fast ansatte Lærere og Lærerinder i Forhold til Timelærere og Timelærerinder, var der fra Udvalget for Skolevæsenet under 8de d. M. modtaget saalydende Erklæring:

"I Anledning af den i Skoledirektionens hermed tilbagefølgende Skrivelse af 28de Septbr. f. A. meddelte Forespørgsel fra Ministeriet for Kirke og Undervisningsvæsenet af 23de f. M. angaaende Timelærere og Timelærerinder ved Aarhus Kjøbstads Skolevæsen, skal Udvalget bemærke følgende:

I Henhold til det af Ministeriet i Skrivelse af 3dje Juni 1880 approberede Forslag fra Byraadet ere Byens Kommuneskoler delte i Hoved og Forskoler. Disse sidste optage Børnene i 6-7 Aars Alderen og sende dem med det 9de Aar til Hovedskolen. Forskolerne oprettedes i den Hensigt at modarbejde de med de mange smaa private Skoler forbundne Ulemper saa vel i Henseende til Lokaler som til Lærerkrafter og Undervisningsmateriale, og baade økonomiske Grunde og Hensyn til Børnenes Alder medførte den Bestemmelse, som ogsaa udtrykkelig billigedes af Ministeriet i Skrivelse af 17de Novbr. 1880, at der til Lærerkrafter udelukkende eller i al Fald fortrinsvis anvendes Lærerinder. Da Ministeriet i sit Cirkulære af 10de Maj 1878 om Oprettelse af Pogeskoler udtrykkelig har udtalt, at Lærerinder eller Lærere ved disse Skoler ikke som saadan kunne erhverve Pensionsret, og da der herefter ikke kunde forventes fast Ansættelse for dem, er det udelukkende Timelærerinder, som besørge Undervisningen ved disse Pogeskoler. Der ansættes dels uexaminerede, enten saadanne, som tidligere have virket som Lærerinder ved private skoler, eller saadanne yngre, der agte at uddanne sig til Lærerinder og at indstille sig til den anordnede Examen, og som herved erhverve sig en Øvelse, der samtidig ved deres Forberedelse til Examen kan komme dem til Nytte. Dels ansættes ogsaa uexaminerede Lærerinder, men da væsentligt med det Formaal for Øje, naar de befindes kvalificerede dertil, at indstilles til fast Ansættelse ved Hovedskolerne, naar der blive Plads ledig eller ny Embeder oprettes.

Udvalget maa her fremhæve, at det maa anses for et særdeles stort Gode gennem denne Ordning at kunne faa Lejlighed til at prøve vedkommende Lærerinde i 1 à 2 Aar og derved gjøre en sikrere og paalideligere Brug af Indstillingsretten til faste Embeders Besættelse. I en længere Arrække have udelukkende examinerede Lærerinder faaet fast Ansættelse

ved Hovedskolen, og kun efter at de først have virket som Timelærerinder ved Forskolen.

Ved Kommunens 6 forskoler med i alt 36 Klasser er der for Tiden ansat:

9 Timelærerinder med 36 Timer ugentlig, 2 Timelærerinder med 33 Timer ugentlig (disse 2 ere Bestyrerinder for Forskolen), 1 Timelærerinde med 30 Timer ugentlig,

1 ----//---- -- 28 --- ---

1 ----//---- -- 26 --- ---

1 ----//---- -- 24 --- ---

10 ----//---- -- 18 --- ---

Ved Hovedskolen følges den Regel, at der ved en Skole antages en Timelærer eller Timelærerinde, naar der ved en ny Klasses Oprettelse bliver en Halvdagsgjerning (18 à 20 Timer ugentlig) at besørge ud over det for Skolens faste Lærerpersonele normerede Timetal. Saa snart der ved samme Skole oprettes en Klasse til, saa der kan blive Heldagsgjerning, bliver der andraget hos Ministeriet om Oprettelse af et nyt Embede. For Tiden findes der ved Hovedskolerne 1 Timelærer og 2 Timelærerinder. Den førstnævnte fik ved en ny Klasses Oprettelse i November 1889 Heldagsgjerning, og der vil derfor i en nær Fremtid blive foretaget Skridt til Oprettelse af et nyt Lærerembede; for de 2 Timelærerinders Vedkommende har Ministeriet allerede bifaldet Oprettelsen af 2 ny Lærerindeembeder, der have været opslaaet ledige, og som, da Byraadet har foretaget Indstilling, ville blive besatte om faa Dage.

De nævnte Timelærerinder have først nylig faaet Heldagsgjerning i Hovedskolen."

Byraadet vedtog at henholde sig til denne Udtalelse som Svar paa den fremkomne Forespørgsel. (Se Mødet den 27de Februar.)

Uddrag fra byrådsmødet den 27. februar 1890 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 370-1889)

Følgende af Skoledirektionen for Aarhus Kjøbstad og Hasle herred kommuniserede Skrivelse fra Ministeriet for Kirke= og Undervisningsvæsenet af 7de d. M. toges til Efterretning:

"Efter at Ministeriet i Skrivelse af 23de September f. A. havde forlangt nærmere Oplysninger om Grunden til det paaældende store Antal Timelærere og Timelærerinder ved Aarhus Kjøbstads Skolevæsen, har Direktionen som Svar herpaa med behagelig Skrivelse af 20de f. M. hertil indsendt en fra Aarhus Byraad indhentet Skrivelse bilagt med en Skrivelse fra Kjøbstadens Skoleudvalg.

Af sidstnævnte Skrivelse, hvortil Byraadet har henholdt sig, fremgaar det, at det kommunale Skolevæsen er delt i Hoved- og Forskoler, og at der af de sidste, der ere beregnede for Børn fra 6-7 Aars Alderen indtil 9 Aar, findes i alt 6 med 36 Klasser, ved hvilke er ansat udelukkende Timelærerinder, i alt 25, med et Timeantal af fra 18 til 36 Timer ugentlig. Hvad Hovedskolerne angaar, findes der derimod efter Skoleudvalgets Skrivelse for Tiden ved samme ikkun 1 Timelærer og 2 Timelærerinder, og vil der i en nær Fremtid blive gjort Skridt til Oprettelsen af et nyt fast Lærereembede, da Timelærerne ved Indretning af en ny Klasse har faaet det for Skolens faste Lærerpersonele normerede Timetal. Ligeledes vil der af samme Grund og som alt approberet, hvilke Embeder allerede have været opslaaede vakant. Skoleudvalget har derhos om den saaledes foreliggende Forskjel mellem Hoved- og Forskolerne i Henseende til Lærerpersonelets Ansættelse udtalt, at det formener, at denne Ordning stemmer med Ministeriets Cirkulære af 10de Maj 1878 om Oprettelsen af Pogeskoler, hvori den Bestemelse findes, at Lærerinder eller Lærere ved disse Skoler ikke som saadanne kunne erhverve Pensionsret, hvormed følger, at de ej heller kunne opnaa fast Ansættelse.

Saaledes foranlediget skulde Ministeriet til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse tjenstligt melde, at medens Ordningen ved Hovedskolerne, hvor der følges den Regel at oprette et fast Lærer- eller Lærerindeembede, hver Gang en Timelærer eller Timelærerinde ved Oprettelsen af en ny Klasse med Heldagsgjerning naar op til Timeantal af 36, maa anses for fyldestgjørende, kan derimod det samme ikke siges om Forholdene ved Forskolerne. Ej heller kan den her bestaaende Ordning erkjendes at være i Overensstemmelse med Lovgivningen, idet der ikke findes nogen Hjemmel for, at Lærerpersonelet ved en Skoles lavere Klasser skulde være mindre fastknyttet til Skolen end Lærerpersonelet ved dens ældre Kladder. Ministeriets Cirkulære af 10de Maj 1878 vil ikke kunne paaberaabes. Cirkulæret, der navnlig, for ikke at sige udelukkende, har Forholdene paa Landet for Øje, og som ikke nævner Forskoler i Kjøbstæder, forudsætter, at de Pogeskoler, hvis Oprettelse tillades i Stedet for Andenlærereembeder, ligesom

tidligere ere Foranstaltninger af midlertidig Karakter, for hvis Gyldighed der ikke i fremtiden ved deres Oprettelse vil blive sat nogen bestemt Tidsgrænse. Hermed hænger den Bestemmelse sammen, at Lærerne eller Lærerinderne ved disse Skoler ikke kunne erhverve Pensionsret. Cirkulæret angaar derimod i Almindelighed ikke en Skoles yngre Klasser, hvor disse som i Aarhus i lige saa høj Grad som de ældre Klasser ere at anse som en fast Bestanddel af vedkommende Skolevæsen.

Ministeriet maa derfor finde, at der med Lærerindernes Ansættelse ved Forskolerne burde have været fulgt ganske de samme Regler som ved Hovedskolerne. Efter Omstændighederne vil Ministeriet dog ikke nu stille et bestemt Forlangende om, at en Forandring i Overensstemmelse med det anførte gennemføres paa en Gang, hvormed man maa finde, at Lærerinderne ved Forskolerne bør gives fast Ansættelse successive med nogle Pladser aarligt, hvorom nærmere Indstilling hver Gang vil være at indsende hertil. Reglerne i § 13 i Lov 8de Marts 1856 om Lønningernes Størrelse og Forholdet mellem Antallet af Lærere og Lærerinder paa højere og paa lavere Lønning blive herved at iagttage."

(Se Mødet den 16de Januar.)

